

מבט על, גיליון 292, 8 בנובמבר 2011

שנה לבחירות בארצות הברית

עודד ערן

ביום ג', ה-6 בנובמבר 2012, יכריע הבוחר האמריקאי מי יהיה נשיאה הבא של ארצות הברית. הוא יכריע גם האם ימשיכו הדמוקרטים לשלוט בסנאט האמריקאי והרפובליקנים – בבית הנבחרים.

בעוד שהמועמד הדמוקרטי, הנשיא המכהן אובמה, ידוע (על אף משאלי דעת קהל המעניקים להילרי קלינטון ניצחון מוחץ על כל מועמד רפובליקני), המועמדים הרפובליקנים מתגוששים בינם לבין עצמם ועדיין לא ברור אם רשימת המועמדים סגורה סופית. (שמועות המופצות בכלי תקשורת אמריקאים מעלות שוב את האפשרות ששרה פיילין, מי שהייתה המועמדת המפלגה הרפובליקנית למשרת סגן הנשיא בבחירות 2008, תחליט להצטרף למרוץ על אף שהסבירות לכך נמוכה). ריק פרי מושל טקסס, שנראה כמוביל לפני חודש איבד מזוהרו והמועמד האפרו-אמריקאי הרמן קיין שכוכבו נסק בחדש האחרון צריך להתמודד עם פרשיות של הטרדה מינית, שאירעו, אם אירעו, לפני יותר מעשור. כמו כן אי אפשר למחק עדיין את ניוט גינגריץ' יו"ר בית הנבחרים לשעבר, מרשימת המועמדים.

מצב דברים זה אמור לאפשר לנשיא אובמה לשאוב עידוד ולהתעלם מהמשאלים, שלא החמיאו לו עד כה, ומן הנתונים הכלכליים. האבטלה עדיין עומדת על 9 אחוז ומשאלי דעת הקהל מעניקים לו 40 אחוז מתוך הנשאלים המביעים הערכה לתפקודו כנשיא. ה"וויינגטון פוסט" מציין, כי מכל הנשיאים מאז מלחמת העולם השנייה רק אחד, מבין אלו שאחוז שביעות הרצון ממנו היה נמוך מ-50 אחוז, זכה בכהונה שנייה (ניקסון ב-1972). מאידך, הבוחר האמריקאי נוטה להיות סלחן לנשיא מכהן המבקש להיבחר שנית. בעשורים האחרונים רק בוש האב וקרטר נדחו על ידי הבוחר.

ברור כי, כתמיד, הנושא הכלכלי יעמוד במרכז המרוץ, הצפוי להתנהל "ללא כפפות". מכאן ברור מדוע הרפובליקנים מתנגדים לחוק מקומות העבודה שבמסגרתו מבקש הבית הלבן להזרים 447 ביליון דולר למשק האמריקאי תוך העלאת המס על העשירונים העליונים. מאחר שהתחזיות הכלכליות ל-2012 מעריכות כי הצמיחה תהייה נמוכה מ-3 אחוז יתקשה אובמה להציג שיפור כלכלי משמעותי במיוחד אם יכשל בהעברת החוק בשני בתי הקונגרס.

ראוי לזכור כי המשק האמריקאי צריך לייצר מדי חודש 125 אלף מקומות עבודה חדשים רק כדי להתמודד עם דורשי העבודה הנוספים לכוח העבודה. בחודש האחרון נוספו 80 אלף מקומות בלבד.

במצב זה כשההיסטוריה עומדת כביכול לצידו של אובמה והנתונים העכשוויים על המצב הכלכלי כנגדו, חוזרת ועולה שאלת הקול היהודי במיוחד בריכוזים של אוכלוסיה יהודית כמו בפלורידה. ושוב המשאלים – אלו מצביעים על ירידה באחידה הדמוקרטית במגזר היהודי. במשאל גאלופ האחרון רק 54 אחוז מהנשאלים תמכו באובמה. ייתכן כי עובדה זו לא צריכה להפתיע בהתחשב בעובדה שגם בקרב האפרו-אמריקאים ירדו אחוזי שביעות הרצון מהנשיא מ-90 ל-80.

הנשיא אובמה בוודאי ער לבעיה ובכך אפשר להסביר, לפחות חלקית, את החלטותיו בנושא הסכסוך הישראלי – פלסטיני, המבקשות להקטין את החיכוך עם הזרם המרכזי בקהילה היהודית בארצות הברית ולמנוע תחמושת מיריביו הרפובליקנים במאבק על הקול היהודי.

לזהותו של המועמד הרפובליקני תהיה חשיבות רבה בהערכת סיכוייו של אובמה. ככל שהמועמד ייצג תדמית של מתינות כן תגבר יכולתו, לנצח את אובמה. המועמדים המייצגים את המרכז הרפובליקני הם ג'ון הנטסמן ומיט רומני. אם אחד משניהם יבחר לעמוד מול הנשיא אובמה בבחירות ואם הוא יצליח להקטין את השפעת המצע הרפובליקני הימני על האסטרטגיה שתדריכו במסע הבחירות, יגברו סיכוייו לזכות.

השורה התחתונה - חרף ההצלחות בנושאי הביטחון כגון חיסולם של בן-לאדן ו-אוולאקי, היציאה מעיראק וסילוקו של קד'אפי, הנושא הכלכלי ורק הנושא הכלכלי יכריע את המשך כהונתו של אובמה. (קונדוליזה רייס, שרת החוץ בממשל בוש, התלוננה על העדר דיון בין המועמדים בנושאי חוץ וביטחון). צמיחה ריאלית בשיעור 4 אחוז ויותר שפירושה גם הגדלת מספר מקומות עבודה חדשים תשפר באופן משמעותי את סיכוייו. צמיחה של 2-3 אחוז תשאיר את אי הוודאות עד למוצאי ה-6 בנובמבר 2012.

בשלב זה מוקדם עדיין להעריך את התוצאות של מאבקי השליטה של הסנאט ובית הנבחרים. הבוחר האמריקאי, איבד בשנים האחרונות, לפי המשאלים, את אמונו ביכולת הנבחרים להביא לו מזור, במיוחד בתחום הכלכלי. קשה להעריך אפוא מה תהיה השפעת ההחלטה של הבוחר בשאלה מי יהיה נשיאו הבא על השאלה מי ייצגו בקונגרס ובסנאט.